

Fra: Pål Mitsem
Sendt: søndag 11. oktober 2020 14.41
Til: debatt@aftenbladet.no
Emne: VAR SLAGET I HAFRSFJORD EGENTLIG SÅ VIKTIG

Var slaget i Hafrsfjord egentlig så viktig?

I følge Snorre skjedde samlingen av Norge til ett rike i slaget i Hafrsfjord. Det er ikke i dag noen som stiller seg tvilende til den opprinnelige tidsfastsettelsen, år 872 etter Kristus. «Etter dette slaget møtte kong Harald ingen motstand i Norge», skrev Snorre i Harald Hårfagres saga. M.a.o. - dette var tiden og stedet for Norges samling.

Sagaen inneholder, bl.a. gjennom gjengivelsen av skalden Torbjørn Hornkloves Haraldskvad, en relativt detaljert beskrivelse av slaget. I forordet til sine norske kongesagaer tar Snorre opp spørsmålet om hvor mye man kan stole på de gamle beretninger som ligger til grunn for hans kongesagaer, som delvis er gjengivelse av hva folk mener å huske, men også inneholder gamle kvad. Han avslutter forordet slik: «Etter min mening er det likevel kvadene som er mest troverdige, så sant de blir riktig kvedet og forstandig tolket». Det har vært forstått slik at ingen tør endre på gamle kvad som gjengis i forsamlinger der flere i publikum har hørt kvadene før og derfor vil merke seg med feil i gjengivelsen.

Jeg våger den påstand at det ikke er noe land i Europa, og kanskje i verden, som kan vise til en så lang sammenhengende historie som Norge.

For så vidt skulle man tro at beretningen om slaget i Hafrsfjord i år 872 burde være solid plantet i vår bevissthet som et av de viktigste slag i verden, og i alle fall i Norge.

Det er derfor noe overraskende at historikeren Kim Hjardar får utbre seg over 5 tekstsider i VG søndag 11. oktober 2020 om «Vikingenes 10 viktigste slag», uten at Slaget i Hafrsfjord har fått eget avsnitt blant de 10. I et forsøk på forklaring om hvorfor slaget i Hafrsfjord og sjøslaget Svolder ikke er med, sier forfatteren at de nok har hatt større betydning for nasjonsbyggingen i Norge enn rent historisk, hva nå det måtte bety. Dessuten sier han, er det usikkert hvor noen av dem utspilte seg, som Svolder, «et sted ingen historiker med sikkerhet kan si hvor er».

Det er en usikkerhet som ikke kan knyttes til Hafrsfjord, som var kjent og kanskje beryktet som utgangspunkt for herjinger i flere land enn Danmark (Illerup Ådal) og Irland på denne tid. Man mistenker at Kim Hjardar, er enig med Håkan Peterson, forsker og avdelingsleder ved Arkeologisk Museum i Stavanger, som skrev i Aftenbladet 1. desember 2018 om bl.a. slaget i Hafrsfjord: «I virkeligheten er dette små puslespillbiter, formulert rundt nasjonalromantiske idealer som forklarer lite om livet eller samfunnsutviklingen i vikingtiden». Det var hvordan folk levde på sine gårdsbruk som burde være hovedinteressen for en ekte arkeolog, og ikke uinteressante detaljer om hvordan et land ble samlet.

I et større oppslag på leserbrevplass 29. januar 2013 med tittelen «la oss satse på Hafrsfjord» går 6 fremtredende historikere i Stavanger inn for et samarbeid for å finne stedet for Rikssamlingen. Det som vel kom ut av det var prosjektet «Hafrsfjord 872»

(<https://stavangermaritimemuseum.no/>

[forskning/hafrsfjord-872](#)), som presenterte et imponerende forprosjekt i 2015. Initiativet førte visst til omfattende undersøkelser av sjøbunnen rundt Ytraberget, så vidt forstås uten grundig forundersøkelse av surstoffnivået i sjøbunnen. Med høyt surstoffnivå forsvinner alt av organisk materiale og jern. Borgruinen ligger der fortsatt og skriker etter arkeologisk undersøkelse av den og området rundt, men det drøyer visst - å få en arkeologisk undersøkelse som ikke tvinger frem av veibygging er visst så godt som umulig i Norge!

Det er ikke så lett å få opplysninger om hva initiativet ellers har ført til. Forhåndsvarsling av detaljerte undersøkelser i historisk materiale har kanskje ikke medført noe av betydning?

Initiativet til et «historiesenter» i Møllebukta, som i NRK i morgenlokalen i NRK Rogaland 21. november 2018 ble presentert som stedet for Norges samling, er oppgitt, så vidt forstås av økonomiske grunner i forbindelse med ekspropriasjon av grunn fra Forsvaret som ville være nødvendig. Aftenbladet har nektet å gi rom for presentasjon av de muligheter som foreligger på Ytraberget, der slaget i følge Snorre ble avsluttet da Kong Harald Hårfagre jaget bort opprørere som forsøkte å ta holmen (d.v.s. borgen på toppen av Ytraberget) til skjold.

Det er ille nok, men ikke det verste. Det verste er at Aftenbladet, to ganger i tilknytning til Riksjubileet i år 2022, har presentert Stiklestad som Rikssamlingsstedet i Norge.

Går det an å håpe på at Aftenbladet fremover støtter de initiativ som måtte komme på å presentere Ytraberget som Norges Rikssamlingssted.

Pål Mitsem, Randaberg